

RL-8660

Seat No. _____

M. A. (Part-I) (External) Examination

April / May - 2016

Sanskrit : Paper-VI

(काव्यशास्त्र)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

- १ (अ) नीयेनाभांथी गमे ते ओङ पर नोध लपो : १०
(१) रस अने अलंकार वय्येनो संबध.
(२) ध्वनि अने औयित्य वय्येनो संबध.
- (ब) नीयेनाभांथी गमे ते ङेनी व्याख्या आपो : १०
(१) ध्वनि
(२) औयित्य
(३) वकोक्ति
(४) गुण
- २ (अ) नीयेनाभांथी गमे ते ङे क्षरिक्तानो अनुवाद आपी समञ्जसो : १०
(१) काव्यस्यात्मा स एवार्थस्तथा चादिकवेः पुरा ।
क्रौञ्चद्वन्द्ववियोगोत्थः शोकः श्लोकत्वमागतः ॥
(२) शब्दार्थशासनज्ञानमात्रेणैव न वेद्यते ।
वेद्यते स तु काव्यार्थतत्वज्ञैरेव केवलम् ॥
(३) अर्थान्तरे सङ्गमितमत्यन्तं वा तिरस्कृतम् ।
अविवक्षितवाच्यस्य ध्वनेर्वाच्यं द्विधा मतम् ॥
(४) शृङ्गारे विप्रलम्भाख्ये करुणे च प्रकर्षवत् ।
माधुर्यमार्द्रतां याति यतस्तत्राधिकं मनः ॥
- (ब) नीयेनाभांथी गमे ते ओङ उपर सविस्तर नोध लपो : १०
(१) आनंदवर्धने दशविलुं प्रतीयमान अर्थनुं स्वरूप.
(२) रसविरोध टाणवाना उपाय.

- ૩ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે છે કારિકાનો અનુવાદ આપી સમજાવો : ૧૦
- (૧) ગુરુપદેશાદધ્યેતું શાસ્ત્રં જઙ્ઘિયોઽપ્યલમ્ ।
કાવ્યં તુ જાયતે જાતુ કસ્યચિત્પ્રતિભાવતઃ ॥
- (૨) સન્નિવેશવિશેષાત્તુ દુરુક્તમપિ શોભતે ।
નીલં પલાશમાબદ્ધમન્તરાલે સ્વજામિવ ॥
- (૩) સૈષા સર્વેવ વક્રોક્તિરનયાર્થો વિભાવ્યતે ।
યત્નોઽસ્યાં કવિના કાર્યઃ કોઽલઙ્કારોઽનયા વિના ॥
- (૪) ઉપમાનેન યત્તત્ત્વમુપમેયસ્ય સાધ્યતે ।
ગુણક્રિયાભ્યાં નામ્ના ચ શિલ્પં તદભિધીયતે ॥
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક ઉપર સવિસ્તર નોંધ લખો : ૧૦
- (૧) ભામહે આપેલાં મહાકાવ્યનાં લક્ષણો.
- (૨) ભામહે આપેલાં ઉપમા-દોષો.
- ૪ નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર સસંદર્ભ સમજાવો : ૨૦
- (૧) 'ઉપકારકત્વાદલઙ્કારઃ સપ્તમમઙ્ગમ્' इति યાયાચરોયઃ ।
- (૨) તત્ર વેષવિન્યાસક્રમઃ પ્રવૃત્તિઃ, વિલાસવિન્યાસક્રમો વૃત્તિઃ, વચનવિન્યાસક્રમો રીતિઃ ।
- (૩) 'કાવ્યકર્મણિ કવેઃ સમાધિઃ પરં વ્યાપ્રિયતે' इति શ્યામદેવઃ ।
- (૪) 'બહુજ્ઞતા વ્યુત્પત્તિઃ' इत्याचार्याઃ । સર્વતોદિક્કા હિ કવિવાચઃ ।
- (૫) ગુણવદલઙ્કૃતઞ્ચ વાક્યમેવ કાવ્યમ્ ।
- (૬) 'કાકુર્વક્રોક્તિર્નામ શબ્દાઽલઙ્કારોયમ્' इति રુદ્રટઃ ।
- (૭) બૌદ્ધીયઃ - વિવક્ષાપૂર્વા હિ શબ્દાસ્તામેવ વિવક્ષાં સૂચયેયુઃ ।
- (૮) અસ્તુ વસ્તુષુ મા વા ભૂત્કવિવાચિ રસઃ સ્થિતઃ ।
- ૫ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક ઉપર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૦
- (૧) રાજશેખરે દર્શવિલું કાવ્યપુરુષનું રૂપક.
- (૨) રાજશેખરના મતે પ્રતિભા અને તેના પ્રકારો.
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક ઉપર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૦
- (૧) રાજશેખર દર્શવિલા કવિના પ્રકારો.
- (૨) રાજશેખરના મતે કાવ્યક્ષમ વાક્યની વિભાવના અને તેનું વ્યાકરણગત વર્ગીકરણ.